

LEKEBERGS
KOMMUN

Riktlinjer för biståndshandläggning inom äldreomsorg

Innehållsförteckning

Fastställd av: **Nämnd/Styrelse**
Datum: **20XX-XX-XX**
Ansvarig för revidering: **XXXXXX**
Ansvarig tjänsteperson: **XXXX**
Diarienummer: **XXXXX**

Policy
Program
Plan
> **Riktlinje**
Regler

1	Inledning och syfte	5
1.1	Syftet med riktlinjerna är att:	5
1.2	Definition av skälig levnadsnivå	5
1.3	Allmänna principer vid bedömning	5
1.4	Delegation	5
2	Handläggning, utredning och beslut	5
2.1	Beslut om avslag	6
2.2	Överklagan	6
2.3	Jämställdhet	6
2.4	Barnperspektiv	6
2.5	Våld i nära relation	6
2.6	Gemensamt hushåll	7
2.7	Ansvarsfördelning mellan kommuner	7
3	Serviceinsats utan biståndsbeslut	7
4	Lagen om valfrihet (LOV) i ordinärt boende	8
5	Fixarservice	8
6	Rehabiliterande förhållningssätt och Individens Behov I Centrum (IBIC)	9
6.1	Rehabiliterande förhållningssätt	9
6.2	Trygg hemgång	9
7	Individens behov i centrum	9
8	Hemtjänst	11
9	Allmänna uppgifter och krav	11
9.1.1	Strukturstöd	11
10	Kommunikation	11
10.1.1	Kommunikation	11
11	Förflyttning	11
11.1.1	Förflyttning	11
11.1.2	Följeslagare	12
11.1.3	Promenad	12
12	Personlig vård	12
12.1.1	Personlig hygien	12
12.1.2	Duschhjälp	12
12.1.3	Toalettbehov	12

12.1.4	På- och avklädning	13
12.1.5	Att äta	13
12.1.6	Egenvård	13
13	Hemliv	13
13.1.1	Inköp	13
13.1.2	Inköp av dagligvaror	14
13.1.3	Inköp av sällanvaror	14
13.1.4	Apoteksärenden.....	14
13.1.5	Måltidshjälp-tillredning.....	14
13.1.6	Mattjänst.....	14
13.1.7	Tvätt	14
13.1.8	Städning	15
13.1.9	Daglig uppfräschning.....	15
14	Övriga serviceinsatser	15
14.1.1	Posthämtning.....	16
14.1.2	Bäddning	16
14.1.3	Renbädda sängen.....	16
14.1.4	Diska.....	16
14.1.5	Sopor	16
14.1.6	Blomvattning.....	16
14.1.7	Husdjur.....	16
15	Mellanmänskliga interaktioner och relationer	16
15.1.1	Ledsagning	16
16	Känsla av trygghet	17
16.1.1	Trygghetslarm	17
16.1.2	Tillsyn	17
16.1.3	Telefon	17
16.1.4	Fysiskt besök	17
16.1.5	Nattkamera	17
17	Personligt stöd för person som stödjer eller vårdar den enskilde	18
17.1.1	Anhörigbidrag	18
17.1.2	Anhörigstöd.....	18
17.1.3	Avlösning i hemmet	19

17.1.4	Växelvård inom korttidsboende.....	19
17.1.5	Korttidsboende vid tillfälligt behov.....	19
18	Särskilt boende.....	20
18.1	Skälig levnadsnivå	20
18.2	Boendeansökan från annan kommun	20
18.3	Bostadsanpassning.....	20
18.4	Tackar nej till erbjudet boende.....	20
19	Parboende/medboende.....	20
19.1	Parboende	20
19.2	Medboende	21
19.3	Definitioner av parboende/medboende i särskilt boende	21
19.3.1	Avgränsning:	21
20	Korttidsboende.....	21
20.1.1	Kriterier för att bevilja korttidsboende	22
20.1.2	Skälig levnadsnivå	22
20.1.3	Korttidsboende enligt Hälso- och sjukvårdslagen (HSL).....	22
21	Dagverksamhet	23

1 Inledning och syfte

I denna riktlinje tar politiken ställning till skälig levnadsnivå för hjälp, - och stödinsatser inom Lekeberg kommuns äldreomsorg utifrån Socialtjänstlagen (SoL). Riktlinjen är underordnad lagen och enbart ett vägledande dokument för de vanligast förekommande insatserna. Riktlinjen är utformad med utgångspunkt från lagstiftningen (Socialtjänstlagen, Förvaltningslagen samt vägledande/prejudicerande domar) samt Socialstyrelsens allmänna råd och föreskrifter (SOSFS).

1.1 Syftet med riktlinjerna är att:

- vägleda vid utredning och beslut
- säkerställa att beslut fattas enligt samma bedömningsgrunder
- garantera likställighet och rättssäkerhet
- definiera vad som är skälig levnadsnivå i normalfallet i Lekebergs kommun.

1.2 Definition av skälig levnadsnivå

Enligt Socialtjänstlagen ansvarar kommunen för omsorg och service, upplysningar och råd, stöd och vård eller annat bistånd. Insatser enligt Socialtjänstlagen syftar till att den enskilde uppnår en skälig levnadsnivå.

När rätten till bistånd bedöms ska det vägas in i vilken omfattning den enskilde kan tillgodose det föreliggande behovet genom egna åtgärder eller om behovet kan tillgodoses på annat sätt. Utifrån personens individuella behov görs en prövning av vad som är skäligt. Kommunen ska med planerade insatser främja förutsättningarna för att den enskilde ska få en meningsfull sysselsättning och leva och bo utifrån det individuella behovet. Biståndet och insatserna ska utformas så att det stärker den enskildes resurser att leva ett självständigt liv.

1.3 Allmänna principer vid bedömning

Vid en ansökan bedöms alltid den enskildes behov utifrån den individuella och totala situationen. I bedömningen prövas i första hand om behovet kan avhjälpas eller minskas genom generella insatser till exempel bostadsanpassning, tekniska hjälpmedel eller bostadsbyte eller om det kan tillgodoses på annat sätt. Alla insatser bygger på frivillighet och med beaktande av den enskildes integritet. Insatserna ska, så långt det är möjligt, utformas tillsammans med den enskilde. En ansökan får inte avvisas med motiveringen att kommunen inte tillhandahåller den specifika tjänsten utan varje ansökan ska utredas.

1.4 Delegation

Handläggning av ärenden är genom beslut i socialnämnden delegerad till kommunens biståndshandläggare. Se aktuell delegationsordning från socialnämnden.

2 Handläggning, utredning och beslut

En utredning ska bedrivas skyndsamt (enligt Förvaltningslagen). Utredningen ska enbart behandla det ansökan avser och vara tillräckligt omfattande för att

leda till ett sakligt och korrekt beslut. Biståndsbeslut ska vara tidsbegränsade med undantag för beslut om särskilt boende som är tillsvidare och trygghetslarm som är tidsbegränsat de två första åren och sedan tillsvidare.

2.1 Beslut om avslag

Vid bedömning av rätten till insats enligt Socialtjänstlagen prövas och dokumenteras om behovet kan tillgodoses på annat sätt. Avslag ska aldrig ges på andra grunder än utifrån bedömning av den enskildes behov. Vid avslag ska beslutet motiveras och åtföljas av en besvärshänvisning och information om hur beslutet kan överklagas.

2.2 Överklagan

Överklagandet ska vara skriftlig och innehålla personuppgifter, vilket beslut som överklagas och hur man vill att beslutet ska ändras. Överklagandet ska inkomma till socialnämnden inom tre veckor från den dag den enskilde fick del av beslutet. Överklagan skickas vidare till förvaltningsdomstol omgående. En förvaltningsdomstol får besluta om insats först när beslutet vunnit laga kraft. Om beslut om minskning av tidigare insats överklagas ska verkställighet skjutas upp tills ärendet beslutats i domstol och vunnit laga kraft. Biståndshandläggare ska vara behjälplig med överklagan om den enskilde har behov av hjälp att skriva eller formulera sig.

2.3 Jämställdhet

Handläggaren ska ställa likvärdiga krav och förväntningar vid bedömning av kvinnors och mäns behov.

2.4 Barnperspektiv

Från och med 1 januari 2020 är barnkonventionen lag i Sverige. Barnkonventionen innehåller bestämmelser om mänskliga rättigheter för barn. Det innebär att barns bästa alltid ska tas hänsyn till. Barn har rätt att komma till tals. I varje utredning där det framkommer att barn direkt eller indirekt är involverade ska barnperspektivet alltid beaktas och tydligt dokumenteras. Vid oro eller misstanke om att barn far illa eller bevittnar våld ska orosanmälan lämnas till barnhandläggare inom Individ- och familjeomsorgen.

2.5 Våld i nära relation

I Lekebergs kommun finns en handlingsplan mot våld i nära relationer som lyfter fram åtgärder i syfte att skapa förutsättningar för att prata om våld samt upptäcka, hjälpa och stödja våldsutsatta. Våld i nära relationer förekommer i alla åldrar och det är främst kvinnor som blir utsatta av män.

Bland dagens äldre finns allt från aktiva pensionärer med stora sociala nätverk utan behov av hjälp, till äldre människor med stora vård- och omsorgsbehov med ett begränsat socialt nätverk. Våld mot äldre kvinnor är till stora delar likt det våld som kvinnor i allmänhet utsätts för, men det är viktigt att uppmärksamma äldre kvinnor eftersom våldet mot äldre kvinnor kan ta sig andra uttryck och

även få andra konsekvenser. Med åldern blir många mer beroende av omgivningen, och därigenom löper äldre större risk att utsättas för våld av sin partner men även av närstående och av vård- och omsorgspersonal. Våldet från sin partner kan ha pågått under en livslång relation.

Våld mot äldre kan likt våldet mot personer med funktionsnedsättning till exempel ske genom att man inte får den hjälp som behövs med mat, medicin och hygien. Har personen även funktionsnedsättning kan förövaren flytta runt saker i bostaden så denne inte kan orientera sig eller snubbla/ramla.

Vid misstanke eller oro om våld i nära relation bör orosanmälan göras till vuxenhandläggare inom Individ - och familjeomsorgen.

2.6 Gemensamt hushåll

För vuxna personer som lever i hushållsgemenskap har man gemensamt ansvar över hemmets praktiska sysslor. Omvårdnadsbehov anses inte vara inom ramen för vad man normalt bistår varandra med inom familjen. Denna bedömning gäller oavsett om det handlar om makar, partnerskap eller sammanboende eller när det finns hemmavarande vuxna barn.

2.7 Ansvarsfördelning mellan kommuner

Med bosättningskommun avses den kommun där den enskilde är stadigvarande bosatt eller annan kommun om den enskilde har starkast anknytning till den kommunen. Vägledning kan fås från folkbokföringsbestämmelserna, men de ska inte alltid vara avgörande.

Det är bosättningskommunen som ansvarar för stöd och hjälpinsatser för enskilda oavsett om vistelsen är tillfällig eller om den enskilde under en längre tid vistas i en annan kommun. Det kan exempelvis gälla vid semestrar när man vistas i sin sommarstuga under olika perioder av året. Vistelsekommunen är skyldig att på begäran av bosättningskommunen bistå med utredning och verkställighet i vissa fall. Detta gäller, när äldre personer, personer med funktionsvariationer eller personer med allvarlig sjukdom har behov av insatser för att vistas en kortare tid - högst sex månader - i en annan kommun.

Bosättningskommunen ersätter vistelsekommunen för hjälp med verkställighet enligt den ersättningsnivå som bosättningskommunen tillämpar. Om bosättningskommunen är klarlagd är vistelsekommunens ansvarig för stöd- och hjälpinsatser begränsad till akuta situationer. Om det inte finns eller är oklart vilken kommun som är bosättningskommun ansvarar vistelsekommunen för stöd och hjälp till den enskilde. Vistelsekommunen behåller ansvaret för stöd och hjälp till dess att det är klarlagt vilken kommun som är bosättningskommun.

3 Serviceinsats utan biståndsbeslut

Äldre personer som är folkbokförda i Lekebergs kommun och är 70+ år, kan erbjudas trygghetslarm utan föregående behovsprövning. Beslut fattas enligt 4 kapitlet § 2a socialtjänstlagen. Förutsättningar för att den enskilde skall kunna erhålla denna form av insats är att den enskilde har informerats om och är införstådd med följande:

- I vilken utsträckning och på vilket sätt den enskilde kan påverka utförandet av insatsen.
- På vilket sätt kommunen följer upp insatsen.
- Att den enskilde har rätt att kunna ansöka om bistånd enligt 4 kapitlet 1 § socialtjänstlagen.

Om den enskilde inte kan tillgodogöra sig ovanstående information skall insatsen prövas enligt 4 kapitlet 1 § socialtjänstlagen.

Kommunen ska följa upp insatsen med utgångspunkt i enlighet med bestämmelser enligt kommunens riktlinjer och insatsernas kvalitet följs upp enligt socialtjänstlagen 3 kapitlet 3 § och värdegrunden i 5 kapitlet 4 § [2018:669].

Den som vill söka om trygghetslarm utan biståndsbeslut kontakter planerare på hemtjänsten på telefonnummer 0585-48 784. Om ansökan om ytterligare eller annat bistånd enligt socialtjänstlagen vill göras, skall biståndshandläggare kontaktas och behandla ansökan istället.

Avgiften är fastställt belopp för trygghetslarm.

4 Lagen om valfrihet (LOV) i ordinärt boende

Lag (2008:962) om valfrihetssystem avser ”ett förfarande där den enskilde har rätt att välja den leverantör som ska utföra tjänsten och som en upphandlande myndighet godkänt och tecknat kontrakt med. Den upphandlande myndigheten behöver inte tillämpa samma valfrihetssystem inom alla berörda områden. *Lag (2016:1153)*”.

I Lekebergs kommun finns ett serviceföretag (Hemservice Lekeberg) som erhåller insatserna städ, tvätt och inköp. Den enskilde har vid beviljad insats städ, tvätt och/eller inköp rätt att välja Hemservice Lekeberg eller kommunen som utförare. Den enskilde har rätt att byta utförare när som helst så länge beslutet är pågående. Biståndshandläggare ska sakligt och objektivt informera och vägleda den enskilde om rätten att välja utförare av tidigare nämnde insatser. I de situationer den enskilde eller en anhörig inte vill eller kan välja utförare väljer biståndshandläggare utförare. En lista över detta finns under:

G:\IFO\BISTÅNDSHANDLÄGGNING.

5 Fixarservice

Service utförs av anställda inom Avdelningen för Näringsliv Integration Arbetsmarknad (NIA) i Lekebergs kommun. Alla pensionärer som är boende i kommunen kan få hjälp av fixarservice. Fixarservice ger praktisk hjälp med vardagliga sysslor. Den enskilde har möjlighet att använda sig av fixarservice två timmar, under som max två tillfällen per kalendermånad. Tjänsten medför inga kostnader, dock kan den enskilde eventuellt behöva stå för materiella kostnader. Exempel på tjänster den enskilde kan få hjälp med är:

- Uppsättning och nertagning av gardiner.
- Byte av glödlampor och lysrör.
- Ta ner och sätta upp saker i höga skåp.
- Hämta och lämna saker i vinds- och källarutrymmen.

- Flytta möbler i bostaden.
- Sätta upp tavlor och tavelkrokar.
- Ordna med mattor och sladdar för att göra bostaden säkrare.
- Ordna med balkonglådor och tyngre blomkrukor.
- Montering av brandvarnare och kontroll av batterier.
- Snöskottning och gräsklippning (dock kan inte detta erbjudas omedelbart)

Fixarservice utför inte de uppgifter som ges av hemvård/hemservice exempelvis städning och inhandling av mat. Vidare utför de inte uppgifter som kräver yrkeskunniga hantverkare exempelvis elektriker eller rörmokare.

6 Rehabiliterande förhållningssätt och Individens Behov I Centrum (IBIC)

6.1 Rehabiliterande förhållningssätt

Lekebergs kommun har infört ett rehabiliterande förhållningssätt i kommunen. Ett rehabiliterande förhållningssätt förklaras på olika sätt, men den gemensamma komponenten handlar om att på ett målinriktat och pedagogiskt sätt ta tillvara på personens egna resurser och ge hjälp till självhjälp.

6.2 Trygg hemgång

Lekebergs kommun har till följd av införandet av ett rehabiliterande förhållningssätt skapat konceptet och insatsen trygg hemgång. Trygg hemgång innebär att en person som varit inlagd på sjukhus eller vistats på korttidsplats och skall återgå till ordinärt boende kan erhålla ett tryggt omhändertagande med individuellt anpassad omvårdnad, rehabilitering och service. Insatsen syftar till att den enskilde under trygga och resursstarka förhållanden skall återfå självständighet i den utsträckningen som är möjlig.

Behov av och beslut om trygg hemgång utreds och fattas av biståndshandläggare i samband med utskrivningsplanering. Utskrivningsplanering sker via videolänk, telefon eller på plats på sjukhuset. Beslut om trygg hemgång innehåller inte definierade insatser utan den enskilde kan få hjälp med måltider, hushållssysslor, personlig omvårdnad, tillsyn, trygghetslarm, hjälpmedel, rehabilitering och medicinska insatser utifrån behov.

Trygg hemgång verkställs på dagtid, på vardagar i max 14 dagar. Efter cirka en vecka äger ett uppföljningsmöte rum hemma hos den enskilde för vidare planering. Inblandade professioner inklusive biståndshandläggare samt eventuella närstående som den enskilde önskar deltar på mötet.

7 Individens behov i centrum

Lekebergs kommun har beslutat att införa *Individens behov i centrum* (IBIC) - ett arbetsinriktat och systematiskt arbetssätt för personal och handläggare som arbetar utifrån socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

IBIC utgår från individens behov, resurser, mål och resultat inom olika livsområden i det dagliga livet. Livsområdena beskriver den enskildes fysiska, psykiska och sociala livssituation. Handläggare och utförare använder inom IBIC Internationell Klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa (ICF) som ett gemensamt tankesätt och språk.

Genom IBIC beskrivs nuläge, mål och resultat med strukturerad dokumentation. Målet är att individen får sina behov beskrivna på ett likvärdigt sätt och att individen får möjlighet att stärka sina egna resurser avseende genomförande av aktiviteter och delaktighet.

IBIC är indelat i följande elva livsområden som alla är kopplade till olika ICF-koder.

Kapitel 1, Lärande och tillämpa kunskap: Inläring, söka kunskap, lösa problem, fatta beslut

Kapitel 2, Allmänna uppgifter och krav: Dagliga rutiner, passa tider, hantera stress, följa medicinska råd

Kapitel 3, Kommunikation: Göra sig förstådd, ta emot information

Kapitel 4, Förflyttning: Röra sig på olika sätt, bära föremål

Kapitel 5, Personlig vård: Tvätta sig, klä på sig, toalettbesök, äta och dricka

Kapitel 6, Hemliv: Laga mat, städa, tvätta och andra hushållssysslor

Kapitel 7, Mellanmänskliga interaktioner och relationer: Kontakt med släkt, vänner och myndigheter, samspel

Kapitel 8, Utbildning, arbete, sysselsättning och ekonomiskt liv: Söka jobb, behålla ett jobb, betala räkningar, hantera pengar

Kapitel 9, Samhällsgemenskap, socialt och medborgerligt liv: Delta i föreningsliv, utöva fritidsintressen

Kapitel 10, Känsla av trygghet: Känna sig trygg i olika situationer, oro och rädsla för olika saker

Kapitel 11, Personligt stöd från person som vårdar eller stödjer en närstående: Anhörigas behov av stöd och avlastning

8 Hemtjänst

Hemtjänst innebär bistånd i form av service och omvårdnad i den enskildes bostad. Omvårdnad avser de insatser som behövs för att tillgodose fysiska, psykiska, sociala och existentiella behov. Detta kan innebära praktisk hjälp eller stöd för att kunna äta och dricka, klä sig och förflytta sig, sköta personlig hygien, egenvård eller andra insatser för att den enskilde ska känna sig trygg och säker i det egna hemmet. Service avser praktisk hjälp som bostadens skötsel, hjälp med inköp, bäddning, vattna blommor, ta ut sopor, hjälp med tvätt, ledsagning, tillredning av enklare måltider.

9 Allmänna uppgifter och krav

Livsområdet är ett samlingsnamn för olika insatser som syftar till att på en övergripande nivå lära sig att kunna planera, hantera och fullfölja vad den dagliga livsföringen kräver, samt att hantera stress.

9.1.1 Strukturstöd

Till exempel stöd med att skapa struktur, hålla dygnsrytm, genomföra olika aktiviteter under dagen/veckan, såsom att klara av att passa en avtalad tid eller planera vad man ska göra under dagen. För att beviljas stödet krävs det underlag som styrker sjukdomsbilden/minnesproblematiken och att behovet av stödet bedöms vara av tillräcklig omfattning.

Skälig levnadsnivå: Stöd till en person med demens/minnesproblematik som ges vid behov, flera gånger dagligen.

10 Kommunikation

Livsområdet är ett samlingsnamn för att få stöd med att kunna klara av att kunna kommunicera – att göra sig förstådd eller att ta emot information.

10.1.1 Kommunikation

Till exempel pratstund, högläsning, hjälp att läsa post, kontakta anhöriga eller liknande. För att beviljas insatsen krävs det att det är möjligt att påvisa uppenbara svårigheter gällande förmågan att självständigt göra sig förstådd och ta emot information.

Skälig levnadsnivå: I normalfallet två gånger per vecka.

11 Förflyttning

Livsområdet är ett samlingsnamn för att kunna få stöd med att kunna röra sig. Gäller för personer som upplever rädsla, osäkerhet eller att inte klara att förflytta sig på olika sätt.

11.1.1 Förflyttning

Få stöd med enbart förflyttningen i vardagssituationer. Till exempel att förflyttas från säng till rullstol, vändning i säng, förflytta sig i hemmet. För att en

bedömning ska kunna genomföras kan det krävas underlag som påvisar svårigheterna.

Skälig levnadsnivå: Vid behov, flera gånger per dag.

11.1.2 Följeslagare

Stöd att hitta och att förflytta sig till servicegivare, läkare, tandläkare, sjukgymnast, frisör, fotvård, olika myndigheter samt vid behov stöd under besöket. För att kunna beviljas insatsen krävs det att behovet inte kan tillgodoses på annat sätt, exempelvis inom det gemensamma hushållet, anhöriga eller frivilliga organisationer.

Skälig levnadsnivå: Vid behov.

11.1.3 Promenad

Stöd att komma ut på promenad. I insatsen ingår hjälp med påklädning av ytterkläder. För att kunna beviljas insatsen kan det krävas att det finns svårigheter av psykisk, fysisk eller social karaktär. Exempelvis svårigheter att på egen hand förflytta sig ut ur sitt ordinära boende.

Skälig levnadsnivå: I normalfallet en gång per vecka och sker i närområdet.

12 Personlig vård

Livsområdet är ett samlingsnamn för insatser som syftar till att den enskilde ska kunna ta hand om sin personliga vård. I livsområdet ingår omvårdnadsstöd. Omvårdnadsstöd innebär att man håller allmänt trivsamt och snyggt i den enskildes hem. Plockar upp skräp från golvet och torkar upp om något har spillts ut.

12.1.1 Personlig hygien

Personlig hygien kan bestå av stöd att tvätta delar av kroppen, rakning, tandhygien, hud och nagelvård. En grund för att beviljas insatsen kan vara att det finns fysiska svårigheter att på egen hand kunna sköta om sin personliga hygien.

Skälig levnadsnivå: I normalfallet två gånger per dag.

12.1.2 Duschhjälp

Duschhjälp består av duschning, hår- och nagelvård, smörja in kroppen och klädsel. I insatsen ingår även ställa i ordning i badrummet efter duschning. En grund för att beviljas insatsen kan vara att det finns fysiska svårigheter att på egen hand kunna duscha.

Skälig levnadsnivå: I normalfallet en till två gånger per vecka.

12.1.3 Toalettbehov

Få stöd med att klara av att planera och genomföra att gå på toaletten, hantering av inkontinensskydd, tömning av portabel toalett. En grund för att beviljas

insatsen kan vara att det finns fysiska svårigheter att på egen hand sköta sitt dagliga behov av att gå på toaletten.

Skälig levnadsnivå: Vid behov flera gånger per dag.

12.1.4 På- och avklädning

Få stöd med att ta på och av sig kläder och att välja kläder efter årstid. En grund för att beviljas insatsen kan vara att det finns fysiska svårigheter att på egen hand kunna ta på sig samt kunna ta av sig kläder på morgon och/eller kväll.

Skälig levnadsnivå: I normalfallet två gånger per dag.

12.1.5 Att äta

Till exempel stöd med att klara att skära upp mat med bestick, att föra in maten i munnen och att öppna olika typer av matförpackningar. Stödet kan även innebära sällskap vid måltiden om detta är förutsättningen för att den enskilde ska få i sig måltiden. Som grund till bedömning kan det vara att det finns begränsning i förmågan att på egen hand tillgodose behovet, exempelvis sjukdomstillstånd eller fysiska begränsningar där det krävs hjälp från annan person.

Skälig levnadsnivå: I normalfallet fyra gånger per dag (frukost, lunch, mellanmål och kvällsmål).

12.1.6 Egenvård

Till exempel stöd med att hantera läkemedel, sprutor, ögondroppar, salvor, stödstrumpor m.m. För att bevilja insatsen krävs att egenvårdsintyg finns.

Vid stödstrumpor som ej är utskrivna av läkare krävs inget egenvårdsintyg.

Skälig levnadsnivå: I enlighet med egenvårdsintyget som är underlag till beslutsfattande (se blankett på regionens hemsida).

13 Hemliv

Livsområdet är ett samlingsnamn för olika insatser som syftar till att den enskilde ska kunna sköta sitt hem.

13.1.1 Inköp

Till exempel stöd med att planera och organisera olika typer av inköp samt apoteksärenden, bland annat skriva inköpslista och se över kylskåp och skafferi för hushållsartiklar och förbrukningsvaror. Ica/Coop betalkort alternativt fakturabetalning krävs vid inköp. Den enskilde medföljer ej med till mataffären. Som grund för att kunna beviljas insatsen krävs det att det går att påvisa skäl till varför den enskilde inte kan tillgodose behoven självständigt. Det kan vara på grund av exempelvis sjukdomstillstånd eller fysiska begränsningar. Tillgång till

närliggande affärer samt allmänna transportmedel är också något som tas med i bedömning.

13.1.2 Inköp av dagligvaror

Skälig levnadsnivå: I normalfallet en gång per vecka.

13.1.3 Inköp av sällanvaror

Exempelvis kläder, skor, mobiltelefon, sängkläder etc.

Skälig levnadsnivå: Upp till fyra gånger per år. Den enskilde medföljer inte till butik.

13.1.4 Apoteksärenden

Skälig levnadsnivå: Vid behov

13.1.5 Måltidshjälp-tillredning

Till exempel stöd med att planera och tillreda enklare måltider, värma måltider, servera, duka fram/av maten samt disk. Som grund för bedömning kan vara att personen på grund av fysiska begränsningar eller andra skäl som begränsar den enskildes förmåga att utföra uppgifterna på egen hand.

Skälig levnadsnivå: I normalfallet fyra gånger per dag (frukost, lunch mellanmål och kvällsmål).

13.1.6 Mattjänst

NIA (Näringsliv, Integration, Arbetsmarknad) levererar matlådor hem till den enskilde samt inhämtar matlistor. Om det finns särskilda svårigheter hos den enskilde kan hemtjänsten leverera matlådorna. Hemtjänsten kan även hjälpa till att fylla i matlista om behov föreligger. Den enskilde betalar per matlåda. Insatsen ges endast till brukare i ordinärt boende. Hos personer med mindre omfattande behov av hjälp och stöd kan inköp vara ett bättre alternativ för att stimulera självständighet.

Skälig levnadsnivå: Beställning upp till en matlåda per dag inkl. efterrätt. Mattjänst gäller i ordinärt boende.

13.1.7 Tvätt

Den som har behov av hjälp med att tvätta kan få hjälp med ett eller flera moment utifrån behov. Sortering av tvätt, fylla tvättmaskinen/torktumlaren, plocka ur tvättmaskinen/torktumlaren, hänga tvätt, vika tvätt och insortering i garderob är exempel på moment som ingår i insatsen tvätt. Strykning av skjortor och blusar sker i samband med tvätt. Den enskilde ska erhålla moderna hushållsapparater och förbrukningsvaror såsom tvättmedel för att insatsen ska kunna utföras. Insatsen tvätt innefattar kläder, sänglinnen, badlakan och handdukar samt mindre textilier som används vardagligt. Mattor inkluderas inte i insatsen.

Tvätt beviljas inte om den enskilde ingår i ett hushåll, då infaller så kallad hushållsgemenskap. Detta innebär att den personen som den enskilde delar hushållet med skall utföra momentet. Om båda personerna önskar hjälp med

insatsen behöver båda ansöka separat. För att kunna beviljas insatsen krävs det att man är ensam i hushållet och inte själv kan tillgodose behovet av tvätt.

Skälig levnadsnivå: I normalfallet varannan vecka. Till följd av sjukdomstillstånd eller vid inkontinensbesvär kan tvätt behövas vid tätare intervaller, vilket ska tydligt motiveras i beslutet.

13.1.8 Städning

Den som inte klarar att städa sin bostad på egen hand och inte kan få behovet tillgodosett på annat sätt kan få hjälp med detta. I bedömningen om städning görs en individuell bedömning. Städning kan till exempel beviljas i större omfattning än en gång var tredje vecka om det finns ett medicinskt behov till följd av till exempel astma eller allergi. Omvårdnadsstäd kan också beviljas i de fall det bedöms finnas behov av utökad städning av toalett. Detta behöver styrkas genom läkarintyg.

Städning beviljas med omfattningen en gång var tredje vecka och avser två rum och kök samt hygienutrymme och hall, detta oavsett storlek på bostaden. Om bostaden rymmer mer än två rum, kan städning varieras mellan rummen i samråd med verkställigheten. Har två makar beviljats städning men har skilda sovrum, kan omfattningen ändras till tre rum och kök. Om den enskilde enbart har behov av städning och inte av annat bistånd (med undantag för trygghetslarm), tas detta i beaktning i bedömningen om att behovet kan tillgodoses på annat sätt.

Biståndshandläggare informerar även om att det kan vara ekonomiskt fördelaktigt att anlita privata städfirmor och utnyttja rutavdrag snarare än att betala en fast timtaxa.

Avgränsning: Städningen som hemtjänstpersonal utför innefattar inte storstädning såsom vädring av tunga mattor, förråds/vindsstädning, avfrostning av kyl/frys och gardinuppsättningar. Saneringsstädning och flyttstädning ingår inte heller i hemtjänst.

Skälig levnadsnivå: I normalfallet var tredje vecka, två rum och kök.

13.1.9 Daglig uppfräschning

Personer som har fysiska begränsningar eller medicinska tillstånd som leder till behov av uppfräschning i hemmet såsom, toka av köksbord/bänk, sopa av köksgolv eller torka toalettgolv m.m. Beviljas ej personer som har måltidshjälp eller hjälp med dusch/toalettbesök (uppfräschning ingår).

Skälig levnadsnivå: Utifrån behov men kan beviljas dagligen.

14 Övriga serviceinsatser

I övriga hjälpinsatser ingår till exempel disk, bäddning, blomvattning, hämta post samt att bära ut hushållssopor.

14.1.1 Posthämtning

Hjälp att hämta posten i postlåda eller ta upp posten från golvet kan beviljas till den som inte kan göra det på egen hand.

Skälig levnadsnivå: I normalfallet en gång per dag.

14.1.2 Bäddning

Daglig hjälp med bäddning för den som inte kan bädda på egen hand.

Skälig levnadsnivå: I normalfallet en gång per dag.

14.1.3 Renbädda sängen

Hjälp att bädda rent sängen med nya lakan.

Skälig levnadsnivå: I normalfallet var 14:e dag. Renbäddning kan beviljas med större frekvens till följd av inkontinensproblematik.

14.1.4 Diska

Hjälp att diska i köket.

Skälig levnadsnivå: I normalfallet en gång per dag.

14.1.5 Sopor

Hjälp att ta ut soporna från hemmet till ett sopkärl samt dra fram sopkärl inför tömning.

Skälig levnadsnivå: I normalfallet varje dag. Transport av sopor till återvinningsstationen beviljas ej.

14.1.6 Blomvattning

Vattning av blommor i hemmet.

Skälig levnadsnivå: I normalfallet en gång i veckan.

14.1.7 Husdjur

Skötsel av husdjur ingår i normalfallet inte.

15 Mellanmänskliga interaktioner och relationer

Livsområdet är ett samlingsnamn för stöd som syftar till att den enskilde ska kunna genomföra handlingar och uppgifter som behövs för interaktioner med andra människor. Området handlar främst om att ha förmågan att kunna ha kontakter med andra personer i privata eller formella sammanhang.

15.1.1 Ledsagning

Insatsen syftar till att bryta den isolering som äldre och funktionsnedsatta kan drabbas av och möjliggöra för den enskilde att besöka vänner, delta i

fritidsaktiviteter eller i kulturlivet. Syftet med insatsen är således inte att underlätta vid besök hos läkare, sjukgymnast och liknande. Ledsagning innebär inte hjälp eller stöd under aktiviteten.

Skälig levnadsnivå: I normalfallet beviljas ledsagning som mest med tre timmar per månad, under vardagar dagtid. Utförs i närområdet.

16 Känsla av trygghet

Livsområdet handlar om den enskildes upplevda känsla av trygghet; både i och utanför bostaden.

16.1.1 Trygghetslarm

Möjlighet att påkalla hjälp och stöd under dygnets alla timmar för situationer som inte kan förutses eller schemaläggas. För insatsen trygghetslarm måste den enskilde, alternativt sammanboende aktivt förstå och kunna använda trygghetslarmets funktion.

Skälig levnadsnivå: Vid behov.

16.1.2 Tillsyn

Tillsyn innebär att den enskilde erhåller någon form av kontakt med personal från hemtjänsten för att lindra känslan av otrygghet i det egna hemmet. Den enskildes känslor av otrygghet yttrar sig genom exempelvis ångest, oro och/eller nedstämdhet. Om den enskilde kan använda trygghetslarm tas detta med i den samlade bedömningen om beslut om tillsyn.

De olika formerna av tillsyn berör verkställighet och biståndshandläggare beslutar enbart om insatsen tillsyn.

16.1.3 Telefon

Den enskilde erhåller tillsyn i form av telefonkontakt, där personal från hemtjänsten ringer till den enskilde på bestämd tid.

Skälig levnadsnivå: Upp till två gånger per dag.

16.1.4 Fysiskt besök

Den enskilde erhåller fysiskt besök från personal från hemtjänsten. I besöket ingår ingen praktisk, definierad hjälp utan besöket syftar till att öka den enskildes känslor av trygghet genom en social kontakt. Kan även beviljas nattetid.

Skälig levnadsnivå: Upp till två gånger per dag och upp till två gånger per natt.

16.1.5 Nattkamera

Lekebergs kommun erbjuder tillsyn på natten i form av, inte bara fysiskt besök utan även genom kamera. Insatsen benämns som nattfrid där den enskilde vid en

förutbestämd tidpunkt erhåller tillsyn genom en kamera som installerats där den enskilde sover. Kameran är enbart påslagen på förutbestämda tider, en kort stund och inga bilder sparas. Denna form av tillsyn kan utföras mer än två gånger per natt.

Skälig levnadsnivå: Utifrån behov. Den enskilde bestämmer tillsammans med hemtjänsten.

17 Personligt stöd för person som stödjer eller vårdar den enskilde

Livsområdet avser endast stöd för personer som vårdar eller stödjer en närstående. Begreppet närstående används här i enlighet med 5 kapitlet § 10 socialtjänstlagen. I bedömningen av vilken eller vilka avlösande insatser som ska tillgodose behovet, bör i normalfallet inte två eller flera insatser beviljas för att tillgodose samma behov.

17.1.1 Anhörigbidrag

Anhörigbidrag prövas enligt 4 kapitlet § 2 socialtjänstlagen och kan beviljas den som vårdas av en anhörig i hemmet. Anhörigbidrag beviljas med ett belopp motsvarande 70 % av prisbasbeloppet för gällande år, vilket år 2020 motsvarar 2759 kr/månad. Bidraget är skattefritt och betalas ut till den som får omvårdnaden. Bidraget utgår endast till personer som fyllt 65 år och som är folkbokförda och fast boende i Lekebergs kommun. För att vara berättigad till anhörigbidrag ska det personliga omvårdnadsbehovet vara omfattande, varaktigt och uppgå till minst 7 tillfällen per dag och 1 tillfälle per natt. Den som vårdar ska vara bosatt i samma hushåll, får inte vara anhöriganställd, anställd som personlig assistent eller ha närståendepenning från försäkringskassan. Den som vårdar ska uppbära ålders eller förtidspension. Anhörigbidraget finns till för den som har ett omfattande behov av vård och omsorg. Anhörigbidrag är en ersättning för hjälpinsatser av en anhörig som annars skulle utföras av hemtjänsten.

17.1.2 Anhörigstöd

Kommunens anhörigstöd erbjuder stöd till dig som tar hand om någon som är långvarigt sjuk, äldre eller som har en funktionsnedsättning. Stödet finns även för dig som står nära någon med missbruk eller psykisk ohälsa. Stödet ska leda till ökad livskvalitet, både för dig som anhörig och den du vårdar. Det krävs inget biståndsbeslut för att få anhörigstöd, utan det går att vända sig direkt till kommunens anhörigkonsulent på 0585-487 00.

Kommunen håller även i en studiecirkel till anhöriga till närstående med demenssjukdom eller minnesproblematik. Studiecirkeln syftar till stöd i bemötande och kommunikation vid demenssjukdom. Nr för att anmäla sig: 070-3334510.

17.1.3 Avlösning i hemmet

Kostnadsfri avlösning kan den få som vårdar en närstående som inte har insatser i form av dagvård eller växelvård. Uppdraget utförs måndag – fredag (ej helgdagar). Behov av avlösning aktualiseras hos biståndshandläggare.

Avlösning i hemmet betyder att en avlösare kommer hem till den närstående och tar över omsorgen under en begränsad tid så att anhörigvårdaren ges möjlighet till egen tid för avkoppling eller aktivitet.

Kriterier för att insatsen ska beviljas är att den närstående har:

- Ett fysiskt och/eller psykiskt funktionshinder.
- En anhörig som vårdar den närstående i det gemensamma hemmet och som har ett behov av stöd och avlösning.
- Uppenbara svårigheter att vistas ensam hemma.

Insatsen består av social samvaro och nödvändig personlig omvårdnad som exempelvis hjälp att äta och toalettbestyr till den närstående men inte uppgifter som tvätt, städning, inköp och dusch.

Skälig levnadsnivå: I normalfallet beviljas avlösning i hemmet som mest med 16 timmar per månad. De första 6 timmarna per månad är avgiftsfria om det är den enda insatsen med syftet avlösning. Avlösningen utförs måndag-fredag (ej helgdagar). Exempel på andra insatser med syftet avlösning är dagverksamhet, växelvistelse och korttidsboende enligt Socialtjänstlagen (SoL). Korttidsvistelse, avlösarservice i hemmet och personlig assistent enligt Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

17.1.4 Växelvård inom korttidsboende

Beviljas personer med ett omfattande vård- och omsorgsbehov och som har en sammanboende anhörig i behov av avlösning.

Skälig levnadsnivå: Växelvård beviljas som mest med 14 dygn per månad.

17.1.5 Korttidsboende vid tillfälligt behov

Insatsen syftar till att avlösa den anhörige som vårdar eller stödjer den närstående. Korttidsboende vid tillfälligt behov kan beviljas till personer som har ett varaktigt och omfattande omvårdnadsbehov och vårdas eller får stöd av anhörig i hemmet, om hemtjänstinsatser inte bedöms vara tillräckliga för att tillgodose den enskildes behov. Korttidsboende kan beviljas exempelvis:

- Vid plötsligt sviktande hälsotillstånd/sjukhusvistelse hos den vårdande (anhörig).
- När den vårdande (anhörig) ska kunna få rekreation, vila eller resa bort.

Skälig levnadsnivå: I normalfallet upp till en vecka.

18 Särskilt boende

Den enskildes behov ska alltid utredas utifrån IBIC's livsområden. Vi en utredning om behov av boende (särskilt boende eller korttidsboende) används livsområdena likt vid en utredning om hemtjänstinsatser.

Rätten till bistånd i form av särskilt boende ska prövas utifrån det individuella behovet. Det är fördelaktigt att personen har testat eller har pågående hemtjänstinsatser först. När behovet inte längre kan tillgodoses med hjälp av fler hemtjänstinsatser kan behov av särskilt boende vara aktuellt.

18.1 Skälig levnadsnivå

För att beviljas särskilt boende ska ett eller flera av nedanstående kriterier vara uppfyllda:

- Omfattande omvårdnadsbehov som är bestående och ej tillfälliga.
- Stora svårigheter att orientera sig.
- Vid otrygghet, så som känsla av ensamhet, osäkerhet och rädsla i sitt hem ska i första hand hemtjänstinsatser prövas.
- Den enskilde är fara för sig själv och kan inte påkalla hjälp/larma.
- Omfattande hemtjänst- och hemvårdsinsatser (HSL) som ej räcker till.

18.2 Boendeansökan från annan kommun

En ansökan från en enskild bosatt i annan kommun ska handläggas som om personen är bosatt i Lekebergs kommun. Bosättningskommunen är skyldig att bistå med ADL-bedömning, tidigare utredningar och/eller medicinskt underlag till utredningen. Handläggare skriver förslag till beslut som sedan överlämnas till Socialnämndens arbetsutskott för avgörande beslut (se Socialnämndens delegationsordning).

18.3 Bostadsanpassning

Om den enskilde inte har ett sådant biståndsbehov att särskilt boende kan bli aktuellt, hänvisas och vägleds man till den normala bostadsmarknaden. Om det kan finnas behov av bostadsanpassning förmedlas kontakt till arbetsterapeut för bedömning.

18.4 Tackar nej till erbjudet boende

Ett gynnande beslut kan inte återkallas enbart på grund av att den enskilde tackar nej till erbjudet boende. Den enskildes beslut kvarstår och ett nytt erbjudande ges så snart det är möjligt. Om den enskilde tackar nej till erbjuden plats ska anledningen framgå och dokumenteras. Biståndshandläggare har rätt att ompröva beslutet fram tills det är verkställt.

19 Parboende/medboende

19.1 Parboende

I enlighet med socialtjänstlagen (SoL) 4 kapitlet § 1 c har äldre människor som beviljas plats i särskilt boende rätt att fortsätta bo tillsammans med sin make

eller sambo i det särskilda boendet. Detta gäller oavsett om maken eller sambon har behov av särskilt boende eller inte. Om båda makarna/samborna har behov av särskilt boende regleras parboendet i 2 kapitlet § 2 socialtjänstförordningen.

Syftet med rätten att bo tillsammans i särskilt boende är att par ska kunna fortsätta bo tillsammans även om den ena parten behöver så omfattande stöd, vård och omsorg att han eller hon behöver bo i ett särskilt boende. Denna möjlighet ingår i en skäligen levnadsnivå för äldre personer som varaktigt bor eller har bott tillsammans. Insatsen är frivillig och förutsätter att båda parter vill fortsätta bo tillsammans.

19.2 Medboende

Personen som ansöker om särskilt boende kan i samband med det även ansöka om möjlighet för medboende att flytta med. Den som redan bor i särskilt boende kan också ansöka om detta. Beslut om medboende fattas enligt 4 kapitlet 1 och 1 c §§ SoL. I beslutet ska det framgå att paret beviljas att bo tillsammans. För den som är medboende fattas inget beslut om plats på särskilt boende. Om medboenden har behov av insatser görs en egen separat ansökan på samma sätt som för ordinärt boende. I samband med att ansökan om medboende beviljas ska det framkomma hur paret vill att beslutet ska genomföras för att de ska ha upplevelsen av att bo tillsammans.

Att bo tillsammans behöver inte innebära att man bor i samma lägenhet. Denna information behövs för att utförarna ska kunna matcha önskemålen.

19.3 Definitioner av parboende/medboende i särskilt boende

- Äldre: en person över 65 år.
- Medboende: den person som flyttar med till ett särskilt boende utan att själv ha bistånd till insatsen.
- Make/sambo: könsneutralt, avser både maka och make. I lagstiftningen jämställs gifta makar med sammanboende par som stadigvarande sammanbott och har gemensamt hushåll.
- Varaktigt sammanbott: paret ska ha levt tillsammans en längre tid. Hur länge de ska ha bott tillsammans fastställs inte utan detta avgörs efter en helhetsbedömning i det enskilda fallet.

19.3.1 Avgränsning:

Parboende i särskilt boende inom äldreomsorgen gäller äldre personer över 65 år och omfattar inte personer med funktionsnedsättning som har beslut om särskilt boende enligt SoL eller LSS.

20 Korttidsboende

Den enskildes behov ska alltid utredas utifrån IBIC's livsområden. Vi en utredning om behov av boende (särskilt boende eller korttidsboende) används livsområdena likt vid en utredning om hemtjänstinsatser.

Korttidsboende definieras som en korttidsvistelse utanför det egna boendet, avsedd för tillfällig vård och omsorg dygnet runt.

20.1.1 Kriterier för att bevilja korttidsboende

Korttidsboende kan beviljas vid en eller flera nedan uppräknade behov eller situationer:

- Vid uppstått behov av rehabilitering och mobilisering.
- Vid behov av omfattande vård och omsorg under stor del av dygnet och där alla andra insatser är uttömda och behovet inte kan tillförsäkras i det ordinära boendet med hemtjänst/hemvård.
- Som en tillfällig lösning i avvaktan på att omfattande bostadsanpassning genomförs.
- I väntan på att bli erbjuden plats på särskilt boende, där alla andra insatser är uttömda och behovet inte kan tillförsäkras i det ordinära boendet.

20.1.2 Skälig levnadsnivå

Insatsen korttidsboende tidsbegränsas med tre veckor. Kan förlängas ytterligare tre veckor om behov kvarstår vid uppföljningen. I väntan på särskilt boende beviljas tillsvidarebeslut med beslutsmotivering att beslutet upphör när plats på särskilt boende erbjuds. Om den enskilde tackar nej till plats på särskilt boende ska beslut om korttidsboende omprövas. Detta ska framgå i tillsvidarebeslutet.

20.1.3 Korttidsboende enligt Hälso- och sjukvårdslagen (HSL)

Sjuksköterskor har möjlighet att besluta om korttidsboende i särskilda situationer för personer som bor i ordinärt boende. Denna rutin gäller under helg och jour när inte biståndshandläggare finns i tjänst.

Beslut om korttidsplats enligt HSL gäller i tre dagar från nästkommande vardag men ska överlämnas direkt en biståndshandläggare är i tjänst och kan bedöma behovet av korttidsboende enligt socialtjänstlagen (SoL).

Den enskilde och eventuellt närstående informeras av beslutsfattande sjuksköterska att beslutet om korttidsboende är tillfälligt tills biståndshandläggaren är i tjänst igen och bedömer behovet på nytt.

Korttidsboende enligt HSL kan beslutas:

- När den enskilde är i palliativ fas och inte längre vill eller klarar av att ta emot hjälp i hemmet. Tex pga svår ångest eller smärtproblematik som är svår att komma till rätta med.
- När en anhörig som vårdar sin närstående blir sjuk eller på annat sätt otillgänglig och inte längre kan ge omsorg till sin närstående.

21 Dagverksamhet

Insatsen syftar till att en enskild med minnesproblematik eller demensdiagnos får möjlighet att delta i sociala sammanhang och erhålla social samvaro, dagliga rutiner och miljöombyte i en anpassad miljö. Insatsen kan även syfta till att avlösa en anhörig som vårdar eller stödjer den närstående i ordinärt boende. En förutsättning för att bevilja dagverksamhet är att den enskilde har utredd och fastställd demensdiagnos alternativt tydliga symtom på minnesproblematik som ej är utredd.

Skälig levnadsnivå: Dagverksamhet beviljas av biståndshandläggare. Insatsen beviljas inte med antal dagar i veckan, planering sker med verkställighet. Verkställighetens riktlinje är att den enskilde kan delta max tre dagar i veckan. Dialog om ytterligare dagar på grund av särskilda skäl förs med verksamheten.